RAAP BELGIË – RAPPORT 791

ARCHEOLOGIENOTA

Optimalisatie overstort Vroentestraat te Herk-de-Stad

[PROGRAMMA VAN MAATREGELEN]

Bureauonderzoek – 2021L226

RAAP
archeologie
op maat

Colofon

Titel: Optimalisatie overstort Vroentestraat te Herk-de-Stad
Archeologienota Archeologisch Vooronderzoek
Programma van maatregelen - 2021L226

Status: Definitief

Datum: 26 januari 2022

Auteur(s): K. Van Campenhout

Projectbegeleiding: L. Ryckebusch

Kaartvervaardiging: L. Ryckebusch & F. Philipsen

Terreinwerk: F. Philipsen

Materiaalstudie: Niet van toepassing

Projectcode: 2021L226

Raapproject: HEDI01

Erkend archeoloog: RAAP België (OE/ERK/Archeoloog/2016/00154)

Bewaarplaats documentatie: RAAP België,
Begoniastraat 13
9810 Eke

Bevoegd gezag: agentschap Onroerend Erfgoed

RAAP België BV
Begoniastraat 13
9810 Eke
telefoon: 09/311 56 20 - 0498/44 16 99
E-mail: raap@raap.be

© RAAP België BV, 2022
RAAP België aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

1 GEMOTIVEERD ADVIES

In de volgende paragrafen zullen de resultaten van het uitgevoerde archeologische vooronderzoek, beschreven in het bijgaande verslag van resultaten, in het kader worden geplaats van een programma van maatregelen. Het doel van dit document is om vast te stellen of het uitgevoerde archeologische vooronderzoek enerzijds voldoende informatie heeft opgeleverd om de noodzaak van archeologisch vervolgonderzoek te toetsen en om indien noodzakelijk vast te kunnen stellen welke onderzoeksmethoden toegepast dienen te worden in het verdere onderzoek. Of dat er anderzijds kon worden vastgesteld of het noodzakelijk is en op welke manier er bij de uitvoering van de plannen die worden omschreven in de omgevingsvergunning rekening kan worden gehouden met archeologisch erfgoed.

1.1 DE VOLLEDIGHEID VAN HET UITGEVOERDE VOORONDERZOEK

Het vooronderzoek kon volledig uitgevoerd worden, en leverde voldoende informatie op om een gefundeerde uitspraak te doen over de aan-/afwezigheid van archeologisch erfgoed, de potentiële kenniswinst en de omgang hiermee. Het vooronderzoek bestaat uit een bureauonderzoek en een plaatsbezoek.

Uit het bureauonderzoek blijkt dat het projectgebied landschappelijk gezien gunstig gelegen is voor archeologische waarden vanaf de steentijden. Bovendien valt een deel van het plangebied samen met de locatie van een mogelijke motte-site. Het bureauonderzoek heeft echter ook aangetoond dat een groot deel van het plangebied verstoord is door vrij recente gebeurtenissen, zoals de aanleg van enkele dijken die onderdeel uitmaken van het plangebied.

Een plaatsbezoek werd noodzakelijk geacht omdat de bestaande dijken niet duidelijk herkenbaar waren op het DTM (data uit 2015). Bij het plaatsbezoek kon vastgesteld worden dat de bestaande dijken prominent aanwezig zijn binnen het landschape en een opmerkelijk hoogteverschil tonen met het omliggende landschap. Er kon ook een doorsnede van een dijk waargenomen worden. Daarbij viel op dat de dijken uit één zandig ophogingspakket bestaan.

1.2 DE AAN-/AFWEZIGHEID VAN EEN ARCHEOLOGISCHE SITE

Het plangebied aan de Vroentestraat is een lang en smal (6-8 m breed) plangebied en omvat grotendeels reeds bestaande dijken. Een groot deel van dit plangebied is verstoord door de aanleg van de dijken en, ter hoogte van de oostelijke dijk, de uitbreiding van het hoevebedrijf. De schaal van deze verstoring kon niet worden vastgesteld tijdens het vooronderzoek. Binnen het plangebied zijn ook enkele zones aanwezig die geen duidelijke verstoring of dijk bevatten.

Gezien de gunstige landschappelijke ligging wordt aan het plangebied algemeen een hoge archeologische verwachting verbonden voor het aantreffen van resten van nederzettingen en begravingen uit alle periodes vanaf de vroege steentijd tot en met de late middeleeuwen. Het plangebied valt gedeeltelijk samen met een CAI-melding die wijst op de mogelijke aanwezigheid van een motte-site. Voor de jongere perioden geldt eerder een gemiddelde archeologische verwachting.

Samengevat stellen we dat de trefkans van een archeologische site, op basis van de landschappelijke

situatie en de gekende waarden in de regio, binnen de begrenzing van het onderzoeksgebied aanwezig is. De mate van verstoring in combinatie met de aard van de geplande werken én de vorm van het plangebied maken verder archeologisch onderzoek echter weinig zinvol. De smalle vorm van het plangebied geeft immers een lage trefkans op het aantreffen van vuursteenartefactensites en zorgt voor (te) weinig ruimtelijk inzicht bij sporensites.

1.3 IMPACTBEPALING

Er wordt de realisatie gepland van de optimalisatie van een overstort ter hoogte van de Vroentestraat in Herk-de-Stad. Na het ervaren van wateroverlast in de regio en om toekomstige overlast te vermijden werd beslist om bestaande dijken langs de Vroentestraat te verhogen tot 23,40 m + TAW. Daarnaast worden ook nieuwe dijken aangelegd tot op dit niveau.

Zowel voor de heraanleg van de dijk als voor de aanleg van een nieuwe dijk is de werkmethode hetzelfde: een pakket van 25 cm teelaarde wordt afgegraven en tijdelijk gestockeerd. **De maximale impact op de bodem is beperkt tot 25 cm voor de volledige dijklengtes, waardoor er enkel in de bestaande dijk wordt gewerkt**. Daarna wordt het talud gevormd met aangevoerde aanvulgrond. Tot slot wordt de teelaarde terug geplaatst. Voor het aan- en afrijden van zware machines wordt het terrein beschermd met rijplaten.

Ter hoogte van dijk 2 worden nog enkele bijkomende graafwerken voorzien. In de noordoostelijke hoek wordt een nieuwe doorgang gemaakt met een breedte van 5 m. Op deze plaats wordt de bestaande betonverharding vernieuwd en voorzien van wegneembare schotbalken. De voorziene diepte van de ingreep bedraagt hierbij 45 cm (oppervlakte is ca. 51 m^2). Ook hier zal enkel in opgebrachte grond worden gewerkt.

Tussen dwarsprofiel 25 en 30 wordt de gracht tijdelijk gedempt en na de werken geherprofileerd. De ingreep op de bodem zal hierbij minimaal zijn.

Bijgevolg mag ervanuit gegaan worden dat de kans heel groot is dat de geplande werken **minder diep gaan dan de reeds aanwezige verstoring**. Enkel voor de zones waar nog geen dijk aanwezig is, bestaat de kans dat de afgraving dieper gaat dan de teelaarde en daardoor mogelijke archeologische waarden bedreigt. De geringe en smalle oppervlakte van deze zone zorgt dat de impact klein genoeg is dat er een lage archeologische trefkans en een laag potentieel op kenniswinst is.

Bovenstaand overzicht geeft aan dat het potentieel op (waardevolle) kenniswinst bij verder archeologisch (voor-)onderzoek ontbreekt. De investeringen die gepaard gaan met verder archeologisch onderzoek staan geenszins in verhouding tot de beperkte resultaten die dergelijk onderzoek naar verwachting zal opleveren.

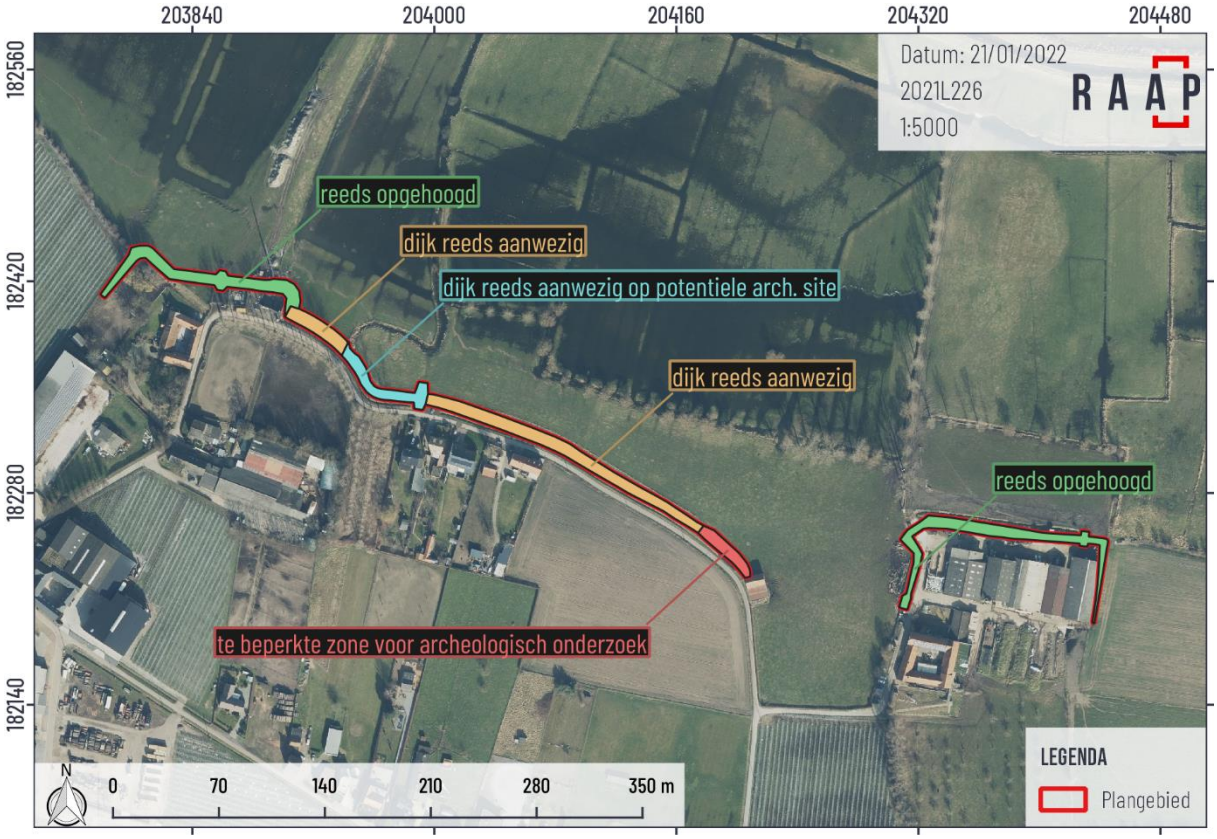

Figuur 1. *Overzichtskaart van besluitvorming aangaande het archeologische advies. Bron: AGIV, 2021b.*

2 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Gezien er geen verdere maatregelen voorzien worden, is er geen Programma van Maatregelen nodig.

Ondanks dat er geen verdere maatregelen voorzien zijn, wordt er wel gewezen op de meldingsplicht die geldt bij de vondst van een roerend of onroerend goed met archeologische erfgoedwaarde, zoals deze omschreven wordt in Artikel 5.1.4. van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Dit geldt voor vondsten gedaan buiten de context van archeologisch vooronderzoek, archeologische opgravingen, of gebruik van een metaaldetector.